

Образложење

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о трговини је у члану 97. тачка б) Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 89/06), којим се утврђује да Република Србија, уређује и обезбеђује, између осталог, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката и систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Развој трговинског, а посебно малопродајног сектора привреде има директан и индиректан ефекат на остале економске секторе и њихове учеснике. Модернизација и раст малопродајног сектора директно се прелива и на развој свих осталих сектора привреде. У званичним документима Европске уније истиче се да „малопродаја представља кључну везу између произвођача и финалних потрошача“ али и да такође „има главни утицај на окружење обезбеђујући директне везе између развоја руралних и урбаних подручја, на кориснике и понуђаче логистичких и транспортних услуга, на употребу енергије, на субјекте који се баве отпадом, као и на прекограничне купце производа.“

У трговини је запослено око 16% од укупног броја запослених, а удео трговине у БДП-у креће се око 12%.

Делатност трговине институционално је уређена Законом о трговини („Службени гласник РС” бр. 52/19) којим су уређени услови за обављање ове делатности.

Законом о трговини („Службени гласник РС“ бр. 52/2019) спроведене су значајне измене. У циљу бољег разумевања и прегледности закона урађена је нова систематику и подела закона.

Направљена је нова подела трговине која је усклађена са правима и обавезама у Закону о заштити потрошача. Одређено је где се у систему налази продаја путем тезге, штандови, киосци, специјализована возила и сл.

Имајући у виду да је Интернет продаја имала све веће учешће у укупном малопродајном промету била се јавила потреба за њеним детаљнијим регулисањем. Њеним развојем јавиле су се и одређене девијације услед непрецизних законских решења, па је било неопходно предвидети адекватне механизме којима ће се ово понашање санкционисати.

Осим тога, у међувремену су били усвојени хоризонтални прописи којима се на општи начин регулише поступак инспекцијског надзора и правила општег управног поступка, па је било неопходно урадити усклађивање Закона са овим прописима.

Примена је показала да одређене одредбе ипак треба преиспитати. Потреба да се одговори захтевима праксе који су се појавили током примене условили су потребу за доношењем осавремењеног прописа. Министарство је 2023. године формирало Радну групу за израду измена и допуна Закона о трговини. Радна група је утврдила да је потребно урадити измене, као и допуне одређеног броја чланова како би се обезбедила ефикаснија примена закона и несметаног функционисања тржишта.

Уведена је дефиниција трговца која је недостајала у претходном Закону.

Прецизније су дефинисане одредбе Закона које се односе на исправе које прате робу у превозу, посебно у делу који се тиче потписа, где се уводи могућност потписа у електронском облику, како би се олакшао рад запосленима у ланцу снабдевања, а сам процес рада и проток робе учинио ефикаснијим.

Уводи се обавеза достављања релевантних података издавалаца ознаке поверења у циљу спречавања злоупотреба и обмањивања потрошача.

Прецизиране су поједине одредбе које се тичу продајних подстицаја, нарочито продаја са сниженом ценом.

Одредбе Закона које се односе на надзор су додатно прецизиране како би се оклониле све недоумице у раду тржишних инспектора, а њихов рад учинио ефикаснијим и транспарентнијим.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Прва глава - Основне одредбе

Чл. 1. дефинише се значење појединих израза употребљених у закону.

У односу на важећи закон јавила се потреба да се уведу нове дефиниције и постојеће усагласе. Пре свега, дефинисан је појам трговца. Важећи закон је само посредно дефинисао појам трговца, што се показало као недостатак.

Друга глава - Трговина

Чл. 2. дефинисан је појам трговине на откупном месту и прописане су обавезе трговца који обавља трговину на откупном месту.

Чл. 3. прецизира се дефиниција трговине личним нуђењем. Додат је услов да се обавља уз претходни пристанак потрошача да му се учини понуда.

У чл. 4. уводи се обавеза организаторима привредних изложби или традиционалних манифестација да у циљу спречавања злоупотреба обезбеде да продају робе на манифестацијама обављају искључиво трговци. Поред тога скраћен је период трајања привредних изложби и традиционалних манифестација са 60 на 30 дана у току једне календарске године са циљем спречавања искоришћавања ових манифестација у сврху подстицања нелегалне трговине.

Трећа глава – Услови за обављање трговине

У чл. 5. прецизира се да трговину могу да обављају пољопривредници, регистровани у складу са прописима којима се уређује пољопривреда, али само сопствене производе. Ова измена је урађена са циљем спречавања препродаје друге робе коју иначе пољопривредници не производе.

У чл. 6. прецизирано је да ће министар, а не Влада прописати ближе минималне техничке услове за обављање трговине.

Чланом 7. прописано је да робу која је стављена у промет, превози се или се користи за пружање услуга, морају да прате прописане исправе које морају имати потпис одговорних лица или двофакторску аутентификацију. Двофакторска

аутентификација се уводи са циљем олакшавања и убрзавања пословних процеса у трговини и у складу је са процесом дигитализације који се одвија у Републици Србији.

У чл. 8. се прецизира обавеза вођења евиденције промета уколико се из продајног објекта врши испорука робе продате путем даљинске трговине.

Чл. 9. Уводи се обавеза за издаваоце ознаке поверења да Министарству достави следеће податке: пословно име, седиште, ознаку поверења, лого, критеријуме на основу којих се издаје ознака поверења. Подаци се достављају у електронској форми, све са циљем спречавања злоупотреба издавања ознака поверења.

Чл. 10. Омогућава се трговцима и пружаоцима услуга да самостално одређују своје радно време. У складу са тим укида се њихова обавеза да усклађују своје радно време са посебним прописима јединица локалне самоуправе.

Чл. 11. Прецизира се обавеза трговаца у даљинској трговини да истакну декларацију тако што чине доступним податке о називу и врсти робе, типу и моделу у складу са природом робе, количини израженој у јединици мере или комаду у складу са својствима робе, пословном имену произвођача, а за робу из увоза пословном имену увозника и земљи производње потрошачу, пре куповине у облику и на начин који је непосредно и стално доступан и повезан са робом како се потрошачи који купују на даљину неби доводили у заблуду.

У истом члану се појашњава назив машински читљиве ознаке. Роба поред поменутих података мора бити означена машински читљивом, ИДЕНТИФИКАЦИОНОМ ознаком (ГТИН идентификацијом, QR кодом и др.).

Чл. 12. Додатно се прецизира продајни подстицај Промотивна продаја.

Чл. 13. Појашњава се претходно важећа цена у случају продаје робе/услуге са сниженом ценом како неби долазило до забуна код самих трговаца, али пре свега код потрошача. Такође, дефинише се промотивна продаја.

Четврта глава – Заштита тржишта и унапређење трговине

У члану 14. прецизира се радња трговца која је непоштена тржишна утакмица, односно нелојална конкуренција.

У члану 15. предвиђено је прикупљање података о трговини и трговинској мрежи. Овом изменом Закона прописује се да ће Министар, а не Влада ближе прописати облик и садржину обрасца, начин за доставу и чување података.

Пета глава – Надзор

У чл. 16. се, због честих дилема које су се појављивале у примени постојећег Закона, прецизира образовање које комунални инспектор који обавља послове надзора, мора да има.

У чл. 17. појашњава се да у обављеној прикривеној куповини у даљинској трговини, тржишни инспектор не обавља службени већ ИНСПЕКЦИЈСКИ надзор.

У члану 18. додаје се нова дужност тржишном инспектору да пре почетка обављања радњи у канцеларијској контроли, достави налог за инспекцијски надзор са службене електронске адресе. На овај начин се избегава самовоља инспектора, корупција и доприноси се правној сигурности привредних субјеката. Циљ је да се знатно јасније него до сад уреди дужности инспектора у односу на надзирана лица, као и поступак инспекцијског прегледа и контроле.

Овде су побројане дужности тржишног инспектора, тако да се укида обавеза надзираног субјекта, односно присутног лица да овери контролне листе из инспекцијског надзора које су прописане садржине са чињеницама констатованим у њима, већ им се исте достављају.

Уводи се нова дужност тржишног инспектора да одмах пошто утврди да се роба ставља у промет, превози или користи за пружање услуга, а лица у просторији, возилу или на месту где се делатност обавља, у време вршења инспекцијског надзора, не поседују прописане исправе о њеној набавци, донесе решење о одузимању робе. Ова мера ће значајно утицати на сузбијање нелегалне трговине, односно сиве економије.

У члану 19. Овом изменом се мера привремене забране трговине одређеном робом, односно вршења одређене услуге, ако се утврди да нису испуњени прописани услови за трговину том робом, односно услугом неће примењивати на прекршај који се односи на поседовање исправа о роби које је трговац дужан да поседује.

У члану 20. уводи се мера привременог затварања продајног објекта уколико трговац у продајном објекту обавља трговину, а почини прекршај који се односи на поседовање исправа о роби које је трговац дужан да поседује. Ова измена је у складу са изменом у члану 19.

У члану 21. додаје се основ за одузимање робе када се роба ставља у промет, превози или користи за пружање услуга, а лица у просторији, возилу или на месту где се делатност обавља, у време вршења инспекцијског надзора, не поседују прописане исправе о њеној набавци, а све са циљем заштите потрошача и борбе против нелегалне трговине.

Следећом изменом прецизира се и олакшава начин истицања решења и доставе решења о одузимања робе. На овај начин се решава проблем немогућности доставе решења од стране тржишног инспектора.

У члану 22. се редефинише чување, продаја, уступање без накнаде и уништавање одузете робе, ради повећања ефикасности самог процеса.

У члану 23. поједноставља се почетак инспекцијског надзора. Инспекцијски надзор почиње кад тржишни инспектор уручи надзираном субјекту,

односно присутном лицу налог за инспекцијски надзор ИЛИ НАЛОГ ДОСТАВИ СА СЛУЖБЕНЕ ЕЛЕКТРОНСКЕ АДРЕСЕ.

У члану 24. прописани су законски рокови за поједине специфичне ситуације у којима је надлежни орган дужан да, у циљу ефикасности и правне сигурности, оконча поступак доношењем решења.

Шести део – КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

У чланови 25-26 је с обзиром да се мењају поједине одредбе Закона о трговини било потребно ускладити прописане прекршајне санкције за правна лица, предузетнике и физичка лица.

Седми део – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

У чл. 27. прописано је ступање на снагу и почетак примене закона.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити финансијска средства у буџету Републике Србије.